

Sygn. akt IV Ca 479/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Wojciech Szcząska

Sędziowie SO Małgorzata Balcerak-Tkacz (spr.)

SO Małgorzata Truskolaska-Żuczek

Protokolant p. o. protokolanta sądowego Bartosz Chmielewski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 lutego 2017 r. w Warszawie sprawy

z powództwa H. K.

przeciwko (...) W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie

z dnia 24 czerwca 2015 r., sygn. akt I C 613/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od H. K. na rzecz (...) W. kwotę 1200 (tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Małgorzata Balcerak-Tkacz Wojciech Szcząska Małgorzata Truskolaska-Żuczek

IV Ca 479/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie oddalił powództwo H. K. przeciwko (...) W.

o zapłatę tytułem odszkodowania za nadpłacony czynsz oraz zadośćuczynienia, odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu oraz przyznał pełnomocnikowi powoda kwotę 2.952,00 zł tytułem udzielonej pomocy prawnej z urzędu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, iż powództwo podlegało oddaleniu jako pozbawione podstawy prawnej. Powód nie wykazał bowiem żadnej z przesłanek warunkujących przypisanie odpowiedzialności pozwanemu na podstawie art. 415

w zw. z art. 417 k.c. Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika bowiem, iż pozwany, co prawda, naliczał powodowi przez pewien okres czasu opłatę za bezumowne korzystanie z lokalu,

ale po ustaleniu wstąpienia powoda w stosunek najmu, pozwany dokonał rozliczenia nadpłaty w ten sposób, iż powód przez pewien okres czasu w ogóle nie płacił czynszu, co zresztą powód przyznał w toku postępowania. Skoro powód nie wykazał poniesionej szkody, ani związku przyczynowego między działaniem (zaniechaniem) pozwanego, a ewentualną szkodą, to roszczenie odszkodowawcze nie zasługiwało na uwzględnienie. Z kolei w zakresie roszczenia tytułem zadośćuczynienia powód nie wykazał, aby poniósł krzywdę w związku z odmową przez pozwanego wstąpienia w stosunek najmu, co potwierdził przeprowadzony w toku postępowania dowód z opinii biegłego psychologa. Sąd Rejonowy odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu z uwagi na fakt, iż jest on osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym, bezrobotną, utrzymującą się z zasiłku w wysokości 529,00 zł.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód. Wyrok zaskarżył w całości, zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 415 w zw. z art. 417 k.c. poprzez niedokonanie oceny roszczenia powoda w aspekcie poniesionej przez niego szkody, związanej z niezasadnym naliczeniem przez pozwanego odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu; art. 445 § 1 w zw. z art. 444 § 1 k.c. poprzez brak wskazania jakie kryteria Sąd Rejonowy zastosował przy ustalaniu wystąpienia krzywdy po stronie powoda, a także błędnym uznaniu, że zadośćuczynienie nie przysługuje; art. 77 ust. 1 Konstytucji RP poprzez jego niezastosowanie i brak uznania, że każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka mu została wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej; art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów oraz art. 328 § 1 k.p.c. poprzez niedostateczne wyjaśnienie w uzasadnieniu powodów, dla których Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo.

Wskazując na powyższe, powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, względnie o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty wskazanej w pozwie oraz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, opisane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i przyjmuje je za własne. Z uwagi na powyższe, nie zachodzi potrzeba powtórzenia poczynionych już ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r., sygn. akt II CSK 18/07, Lex 966804).

Odnosząc się do zarzutów podniesionych przez powoda w apelacji, stwierdzić należy, iż Sąd Rejonowy nie dopuścił się, zdaniem Sądu Okręgowego, naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. i nie popełnił błędów w istotnych dla sprawy ustaleniach faktycznych. Sąd Rejonowy zasadnie oddalił powództwo, ponieważ powód nie wykazał w sposób niebudzący wątpliwości przesłanek warunkujących odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego.

Zgodnie z art. 417 § 1 k.c., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Przesłankami odpowiedzialności, opartej na formule deliktu, podmiotów wymienionych w powołanym przepisie jest: 1) szkoda, 2) szkoda ta musi być wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej (w sferze imperium) oraz 3) istnienie normalnego, adekwatnego związku przyczynowego między działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy a powstaniem szkody (art. 361 k.c.). W realiach sprawy powód nie wykazał – a to na nim, zgodnie z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., spoczywał ciężar wskazania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodził skutki prawne – aby pozwany wyrządził mu szkodę. Wbrew zapatrywaniom powoda, szkody w realiach sprawy nie stanowiła opłata

naliczana przez pozwanego tytułem bezumownego korzystania z lokalu. Za Sądem Rejonowym wskazać bowiem należy,

iż nadpłata spowodowana naliczaniem przez pozwanego w/w opłaty w kwocie wyższej niż stawka czynszu została następnie rozliczona przez pozwanego w ten sposób, iż powód przez pewien okres czasu nie płacił czynszu.

Jak się powszechnie przyjmuje w doktrynie i orzecznictwie, ustalenia istnienia i rozmiaru szkody majątkowej dokonuje się za pomocą metody dyferencyjnej (różnicowej). Polega ona na przyjęciu założenia, że szkodę stanowi różnica między rzeczywistym stanem dóbr poszkodowanego z chwili dokonywania ustaleń a stanem hipotetycznym, jaki istniałby, gdyby zdarzenie szkodzące nie nastąpiło (zob. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia

11 lipca 1957 roku, sygn. akt II CR 304/55, OSNCK 1958, nr III, poz. 76; z dnia 14 stycznia 2005 roku, sygn. akt III CK 193/04, OSP 2006, z. 7-8, poz. 89 oraz z dnia 13 stycznia

2016 roku, sygn. akt V CSK 264/15). Metoda ta opiera się na założeniu, iż poszkodowany powinien otrzymać w wyniku naprawienia szkody pełne pokrycie doznanego uszczerbku, przy czym nie może uzyskać więcej, niż wynosi szkoda. W konsekwencji, przy ustalaniu szkody należy uwzględnić nie tylko okoliczności powodujące doznanie uszczerbku, ale również przynoszące korzyści wskutek zdarzenia, które wywołało szkodę (compensatio lucri con damno). Odnosząc te uwagi do niniejszej sprawy, stwierdzić należy – za Sądem Rejonowym – iż powód nie poniósł szkody na skutek obciążania go przez pozwanego opłatą za bezumowne korzystanie z lokalu, ponieważ po ustaleniu wstąpienia powoda w stosunek najmu zaistniała nadpłata została rozliczona w ten sposób, iż powód przez pewien okres czasu nie płacił czynszu. Innymi słowy, z porównania hipotetycznej sytuacji powoda, w jakiej

by się znalazł, gdyby nieprzerwanie był zobowiązany do uiszczania czynszu, z sytuacją, w jakiej się znalazł gdy przez pewien czas płacił opłatę za bezumowne korzystanie z rzeczy, a powstała nadwyżka została następnie zaliczona na poczet przyszłych wpłat, prowadzi do wniosku, iż w obu przypadkach sytuacja powoda jest taka sama. Oznacza to, iż powód nie poniósł szkody.

Z uwagi na to, iż przypisanie odpowiedzialności odszkodowawczej w każdym przypadku wymaga łącznego spełnienia wszystkich przesłanek ją warunkujących, niespełnienie jednej z nich – w tym przypadku poniesionej szkody – czyni bezprzedmiotowymi rozważania co do pozostałych.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy 445 § 1 w zw. z art. 444

§ 1 k.c., wskazać należy, iż przesłankami zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 445 k.c. jest: 1) wyrządzenie krzywdy w postaci uszkodzenia ciała, wywołania rozstroju zdrowia, naruszenia wolności lub integralności seksualnej, 2) krzywda winna zostać wyrządzona czynem niedozwolonym, 3) istnienie normalnego, adekwatnego związku przyczynowego między czynem niedozwolonym a wyrządzoną krzywdą. Krzywda może mieć charakter cierpień fizycznych lub moralnych. Podobnie jak powód nie wykazał, aby wyrządzona

mu została szkoda o charakterze materialnym, tak samo nie wykazał, aby wyrządzona mu została krzywda. W celu zweryfikowania twierdzeń powoda co do wyrządzenia mu przez pozwanego krzywdy, w sprawie przeprowadzony został dowód z opinii biegłego psychologa. Jak wynika z treści opinii, „badaniem nie stwierdzono znacznego wpływu nieprzyznania panu H. K. prawa do najmu mieszkania po zmarłej żonie, na funkcjonowanie emocjonalne i społeczne badanego” (k. 88). Biorąc ponadto pod uwagę, iż biegły stwierdził m. in. iż powód „ma wysoko zaznaczoną tendencję do uwypuklania własnych potrzeb, niską empatię na odczucia innych i skłonność do instrumentalnego traktowania innych, w taki sposób, aby osiągnąć maksimum własnych korzyści”, to brak było podstaw do przyjęcia,

iż powodowi wyrządzona została krzywda. Niespełnienie tej przesłanki wykluczało zasądzenie na rzecz powoda kwoty wskazanej w pozwie tytułem zadośćuczynienia.

Z ustosunkowania się do podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 77 ust. 1 Konstytucji RP Sąd Okręgowy czuł się zwolniony, odsyłając jednocześnie do wyżej poczynionych uwag do zarzutu naruszenia art. 417 k.c., ponieważ przepis ten stanowi realizację na płaszczyźnie ustawowej wyrażonej w powołanym art. 77

ust. 1 Konstytucji RP zasady odpowiedzialności państwa i jednostek samorządu terytorialnego za szkody wyrządzone niezgodnymi z prawem działaniami i zaniechaniami o charakterze władcym (zob. P. Sobolewski, Komentarz do art. 415 KC, [w:] K. Osajda (red.) Kodeks cywilny. Komentarz., Wydanie 16, Legalis).

W kontekście zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 328 § 1 k.p.c., wskazać należy, iż z uwagi na brak szerszego uzasadnienia tego zarzutu, Sąd Okręgowy nie dostrzega, z jakich względów – w ocenie skarżącego – mogło dojść do naruszenia tego przepisu. Wydaje się raczej, iż zarzucając Sądowi Rejonowemu niedostateczne wyjaśnienie w uzasadnieniu powodów, dla których powództwo zostało oddalone, powód dążył do sformułowania zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Nie jest jednak zadaniem Sądu Okręgowego dookreślanie w drodze interpretacji zamiaru skarżącego, tym bardziej, gdy jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika. Niemniej jednak, Sąd Okręgowy wskazuje, iż o naruszeniu art. 328 § 2 k.p.c. można mówić jedynie wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie zawiera danych pozwalających na kontrolę tego orzeczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, sygn. akt I CKN 185/01, Legalis, z dnia 22 maja 2003 roku, sygn. akt II CKN 121/01, Legalis, z dnia 20 lutego 2003 roku, sygn. akt I CKN 65/01, Legalis, z dnia 7 lutego 2001 roku, sygn. akt V CKN 606/00, Legalis). Co więcej, brak wszystkich lub niektórych elementów uzasadnienia wymienionych w powołanym przepisie winien uzasadniać przekonanie, iż uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2001 roku, sygn. akt V CKN 158/00, Legalis, z dnia 19 października 2005 roku, sygn. akt V CK 642/04, Legalis). W realiach sprawy taki zarzut musiałby okazać się chybiony, ponieważ uzasadnienie zaskarżonego wyroku pozwala ustalić motywy, jakimi kierował się Sąd Rejonowy przy wydawaniu orzeczenia, a zapadłe w sprawie rozstrzygnięcie odpowiadało prawu.

Z uwagi na to, iż apelacja powoda okazała się nieuzasadniona, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99 k.p.c., obciążając nimi powoda. Wysokość kosztów zastępstwa prawnego należnych pozwanemu, reprezentowanemu przed Sądem Okręgowym przez zawodowego pełnomocnika, ustalona została na podstawie § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 listopada 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych w zw. z § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Małgorzata Balcerak – Tkacz Wojciech Szcząska Małgorzata Truskolaska - Żuczek